

САНА ОЛОХ

Чурапчы үчүрүк тахса

ХАБЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮГҮН ТАХСА

Сонуннар

"КИЛЭНКИ" СЫЛЫ КООПЕРАТИВА ТЭРИЛИННЭ

Республикабызга сыйлыны илгизе улахан суолта барылар буолла. Үөрдүн, кооперативнаах илгизе дээн сорул турда. Онно сөп түбөһүннэрэн Кытаанах нөһүсүгэр 30-ча ыл бөйүлүн чааһынай сыйлыларын холбоон "Килэнки" дээн бөйүлүгү төрүөк 200-тан тахса төбө сыйлылаах потребительскэй кооперативы тэрийдир. Кооператив уопсай мунууларын 5 кийиттэн састаалтаах салалар, 3 кийиттээх кэтээн көрөр сөбүөтү талла. Председателлээн 20-ча сыйлылар үрдүктөн түспүтэх, сыйлы илгизити энтүзүлү, улахан уопууттаах үлэһит Н.Г.Владимиров, төлөрөөчү директорунан И.П.Пономарев аналлар. Кооператив илгизе өттүлөр бөйүлүн бааһын ханатар, сыйлытын ахсаанын элбөтөр соруу туруорар. Ол курдук, быйыл "Мунууларын" ТХПК-тан үөр сыйлытын атылааһар, дэриэбинэтигэр үс көрүнүгү ыраах сытар бырааһылаах Чананы дээн сиргэ саага баа тутар былааннардаах.

"СО" корд.

ЧУРАПЧЫ УЛУУҔУГАР ОТТООҔУН ХААМЫЫТА

(Атырдык ыйын 4 күнүгүгү турутууна)

№	Найааскытар	Ходуна уопсай илгизе (га)	2008 с. былаан (тонна)	Экспорттар					Техника ахсааны	Отууттар	Оскуолта (га)	Сарыуун-нааһы (тонна)
				барыта	механика	мех. атырдык	боло-конт	конт				
1	Алаар	1825	1400	21	1	11	1	8	66	326	560	560
2	Арылаах	2015	1200	33		28	5		52	150	540	420
3	Баксы	2646	1150	18		15		3	22	75	530	400
4	Болтоно	4225	1650	27		27			42	172	1150	530
5	Болуур	4484	2600	35	3	12	15	5	61	450	1385	1310
6	Кытаанах	2963	1550	44	2	39	1	2	71	225	850	520
7	Мугудай	2554	1800	51	1	28	19	3	65	250	1100	1000
8	Одлуун	5000	2000	95	3	92			102	240	1100	770
9	Солонён	5403	2100	24	3	19		2	30	127	1950	1711
10	Сыла	4619	2700	106	3	101	2		131	381	1916	926
11	Төлөй	2150	1250	43	3	38		2	47	191	995	795
12	Халлар	3414	1700	26		12	8	6	46	260	1510	700
13	Халлаа	3792	1900	60	1	51	4	4	60	300	1700	1000
14	Хайахыт	3109	1800	42	3	24	15		60	237	1800	911
15	Хопторо	3433	2000	62	3	56		3	75	250	2000	1000
16	Чакыр	3449	1900	30		29		1	37	151	908	678
17	Чурапчы	1060	2200	65	33	30		2	80	300	1200	1000
Улус үрдүгү:		56141	30900	782	59	612	70	41	1047	4085	21154	14231

Тыа хаалаһыстыбатын управлениета.

"РОССИЯ КЭСКИЛЭ"

Ыам ыйын 31 күнүгүгү дойдубут тэбэр сүрүбүр, Москва куоракка "Россия кэскилэ" дээн парад буолан ааста. Манна Россия араас мунууктарыттан түйгүн, үчүгүтү үөрэхтээх, оҕо хамсааһынын лидердэрэ талыллан кыгыһыны ыллар чыэскэ тигистилэр. Саха сириг делегациятын "Биир шыгыл Россия" партия көбүлүн ылтта. Араас улустартан барыта 70-тан тахса оҕо бара сырытта. Биһиги улустан бу паракка сэттэ оҕо Дима Корякин (Чурапчы 2 №-дээх оскуолата), Коля Черноградский (ПРО-СИО), Айна Максимова (С.А.Новгород аатынан Чурапчы орто оскуолата), Вика Дорофеева, Сардаана Макарова (улустаагы гимназия), Сайыына Новгородова (Болтоно орто оскуолата), Дима Михайлов (Одлуун орто оскуолата) кыгыһынар.

Дьоккуускай куоракка Мария дьыһыгэр эрдэттэн мунуулар салайааччыларбыт ханна, хайдах сыйдырбыттын, туугу тыһаахтаахтыгыттан быһааран, сүбэлэни биэрбиттэр. Онно чугас дьоммут, төрөппүттэрбит алгыстарынан эрализэхтик айланта туруммуттук. Көтөн кэлбит нөҕүгө күмүтүлөр ох курдук оҕостон, Саха сирэ араас сымалыкаалаах формаларбытын кэтээн, былаах тутан М.В.Ломоносов аатынан МГУ таһыгар муһунубут. Манна биһиги туһаайылыбыт төлөтнөөх этилэри Россия государствотун аан дойдута илгизе күөһүгү таһаарар теһүү күөс буларбыт туһунан тыллары үөрэ, долгууа илгизибит. Ити кинээ улахан концерт тэрилиннэ. Онно биһиги эрдэттэн балэмнэбит нүөмэрбиттээн сценага тахсан республикабыт билиһиннэрдэбит.

Саха сириг делегацията парад кэһиттэн тутта Краснодарскай кыраай Туапсе куоратыгар баар "Орленок" кэһиттэ сыһыана эмээ айланта турунубут. "Орленокка" биһиги олус үрдүк таһымна көрсөн, сылаабыт ааһан, уруукуттан билэр сирбиттэр, билэр дьоммут ортолоругар сыйдыр курдук санаабытыт. Бүтүн Россиятаагы "Орленок" кэһиттэ иһинэн 7 араас ааттаах лааһар үлэтир. Биһиги делегациябытын сайынар-кыһынар үлэтир "Звездный" дээн ааттаах лааһарга түһэрибиттэр. Бары билэр сыйдыбыт орлору саастыһынан көрөн өтөрө-өтөрүгү арааран, тус-туса турар дьыһаларга олохтоолулар. Күн аайы араас дьаһаллар, күрэхтэһиһилэр кыгыһылар эбит. Араас турпоходтар, олимпиадалар, турнирдар, кыһаһыт кестер тула түмүүлэр, трениннар, барыта олус интэриһинэй. Омук өлүгү биһиги тылбытын олус интэриһиргэһиттэр уонна сахалар үс тылы билэрт дээн баһаа сөхтүлэр.

Хас күн аайы салайааччыларбыт кэлэн көрсөн бараллар, кинилэр кэлэхтэринэ дойдубутун, дьоммутун көрбүт курдук санаабыт. Ыраата сырыттаха төрөбүт

дойдун, хас биірди билэр кыһаһ ураты күһү, кэрэ буоларын өйдөтүбүт. Онноор Чурапчыбыт быһа-буора, ардахтаах күһүгү баараана суохтаа.

Бу курдук этэннэ сыйдыан, дуоһууа сыһыанан 21 хоноку аастытын билбөөс да хаалыбыт. Лааһар сөһүн сайыы долгутуулаах күнэ тийээн кэллэ. Манна кестер тула түмүсөн, бэйэ-бэйэбиттэр баа санаабытын элтибит, үөрөһүт ырыаларбытын ылааһыбыт, адырыстарбытын атаастаһыбыт. Аны 2014 сылга Сочи куоракка ыһытылаахтаах олимпиадага көрсүөх буолан таргастыбыт. Төһөн иһэн Москва куорат кэрэ мээстэлэринэн сыйдыан, аһынан таппаллаах дойдубутун буллубут. Аэропорка аан айаар көрсөр дьоммут далбаатын, үөрэ-көтү тураллара олус долгутуулаах ээ.

Манна түтүн тосхойоругар көмөлөһүт, биһиги өйөөн ыһыһыт улустаагы үөрэх управлениетыгар, С.А.Новгород аатынан Чурапчы орто оскуолатын "Кустук" ор хамсааһынын координаторугар У.И.Котыревага, оскуола директоругар Т.В.Павловага, төрөппүттэрибиттэр, бары айахтарбытыгар улахан махталбытын тиэрдэбит.

Күндү өлүгү! Төрөбүт түөлбөбит, Чурапчыбыт улугу сайдырар биһиги, кэлэр күһүгүгү ыһыта биллэһиттэн үлэһиттэһит. Биһиги үлэбит — үөрэх. Үчүгүдүк үөрэнэн, элбэри билиһин, куруу илгизе күөһүгү сыйдыахха наада. Кинээ билиһиттэх күһү ханна биэрар илгизбөөс сыйдыр. Туохтан да толлубат буоллаха элбэри ситиһит.

Айна МАКСИМОВА,
С.А.Новгород аатынан Чурапчы орто оскуолатын 8 "Б" кылааһын үөрэнэчигэ,
Сайыына НОВОГРОДОВА,
Болтоно орто оскуолатын 8 кылааһын үөрэнэчигэ.

БАНГЛАДЕШТАН ЫАЛДЫТ

Ытык Таатта сирэ, олонхо дойдута, ыраахтан-чугастан араас ыалдыгытар бөйүлүгү тарда-уугуа турар. Бу күнүгүгү ыраах Бангладешка олоор биер дойдубуту Алин Людмила Михайловна кэлэ-сырытта. Нуучча ийэлээх, саха арылаах кыысчаан дьоллоох Туһаадааттан тийэн Ленинград куоракка үөрэнэ сыһыан, 1973 сыллаахха ыраах Бангладеш студена Мохаммед Амина кэргэн тахсыбыт. Эдэр ыал 1985 сыллаахха Алин дойдутугар келэн барбыттар.

Бангладеш Саха сириттэн түрүт атын айыл-далаах дойдуту, — дьыр Людмила Михайловна — Ба-стаан тийэн баран сылааһа бөдүттэн салла санаабытым. Ол эрээри, сотору кэһинэн үөрөһүтүм. Хайаан, омук буолан, манган турар буола сыйдыаһыт? Ол иһин, дуулуһан туран, тыллар-өстөрүн, майгыларын, үгэстэрин үөрөһүтүм. Онно дьахтар дьыһыгэр олохон, өлүгүн, дьыһыт көрөр аналлаах. Иккэ оҕлохтун, улахан кыһылым Кения кийиттэр кэргэн тахсан, онно олохсуйда. Кыра кыһылым бөйүбүр баар. Дойдубар 23 сый буолан баран кэллэм. Дьоккуускай улааһыт, сайдыыт, кэһэбит. Саналыы технологиянан тутуллубут таас дьыа элбэри сөхтөрдө. Дьон-сүөгү элбэри ол сиринэн эбит. Маһаһынарга астааар элбэбит, араас мааркалаах маһыһа дэ-лэбит. Уопсайынан, дойдубу олох сайдыытын кы-тары тэһнэ хаамсарын көрөн, үөрдүм. "Таатта" түмүүгү ыһырыһыһынан, Таатта улугуһугар кэл-лим. Чөркөөххө уонна Хадааһа сырыттым, саха омук үйэлээх үгэстэрин, материальнай культу-ратын кытары биллэстим.

Ранса СИБИРЯКОВА.

Хаартыһага: Ыраах Бангладешка олоор Людмила Али. Ытык-Кыһаһ Хадааһы музейы-гар.

